

Департамент культури, національностей, релігій та охорони
об'єктів культурної спадщини
Одеської обласної державної адміністрації

Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського

Науково-методичний відділ

ДОСТУПНИЙ САЙТ – РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ

Практичні рекомендації щодо вебдоступності та встановлення кнопки
доступності

ЧОМУ ВАЖЛИВО ЗРОБИТИ САЙТИ, ЗОКРЕМА БІБЛІОТЕЧНІ, ДОСТУПНИМИ?

Сайт сьогодні є одним із головних способів отримання інформації, послуг і спілкування з установою.

Для багатьох людей саме він стає «першим входом» до бібліотеки. Проте якщо сайт створений без урахування потреб людей із порушеннями зору, частина користувачів фактично втрачає можливість дізнатися про події, скористатися електронним каталогом, зареєструватися на захід або отримати необхідну інформацію.

Безбар'єрний сайт – це не спеціальний ресурс для окремої категорії людей, а зручний і зрозумілий вебпростір для всіх. Доступність допомагає людям із порушеннями зору, людям старшого віку, користувачам, які переглядають сайт із мобільних пристроїв або в умовах поганого освітлення, а також тим, хто користується програмами екранного озвучення.

Відповідно до рекомендацій «Довідника безбар'єрності», створюючи або оновлюючи бібліотечний сайт, варто дотримуватися принципу: **інформація має бути доступною кожному незалежно від його фізичних особливостей**¹.

¹ Довідник безбар'єрності [Електронний ресурс] / за ред. О. Зеленської. Київ, 2021.
URL: <https://bf.in.ua> (Дата звернення: 15.07.2026).

ЯК ЗРОБИТИ САЙТ ДОСТУПНИШИМ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ?

Використовуйте зрозумілий текст. Пишіть простою мовою, без зайвих складних конструкцій, професійного жаргону та аббревіатур. Короткі речення, логічна структура та зрозумілі заголовки полегшують сприйняття інформації.

Забезпечте достатній контраст. Текст повинен добре читатися на фоні. Не варто використовувати світло-сірий текст на білому тлі чи інші поєднання з низьким контрастом.

Обирайте читабельні шрифти. Не використовуйте декоративні шрифти для основного тексту. Важливо, щоб користувач міг збільшити розмір шрифту без втрати змісту чи порушення структури сторінки.

Додавайте альтернативний опис до зображень (alt-текст). Люди, які користуються програмами екранного доступу, не бачать фотографій. Альтернативний текст має коротко пояснювати, що зображено і, якщо це важливо, яку інформацію несе зображення. Наприклад: «Відвідувачі бібліотеки беруть участь у майстер-класі з цифрової грамотності».

Не передавайте важливу інформацію лише кольором. Якщо, наприклад, помилки у формі виділені тільки червоним кольором, частина користувачів може їх не помітити. Краще додати текстове пояснення або відповідний символ.

Створіть зрозумілу навігацію. Меню має бути логічним, а назви розділів – зрозумілими. Користувач повинен легко знайти контакти, електронний каталог, графік роботи чи інформацію про заходи.

Забезпечте можливість користування сайтом із клавіатури. Не всі користувачі працюють із мишею. Усі основні функції сайту повинні бути доступними за допомогою клавіатури.

Подбайте про сумісність із програмами екранного озвучення. Сайт має коректно працювати зі скрінрідерами, які озвучують текст людям із порушеннями зору.

Додавайте субтитри до відео, а за можливості – аудіоопис. Це зробить мультимедійний контент доступнішим для ширшого кола користувачів.

В інструкціях, наведених нижче, покроково розглянуто, як розмістити на бібліотечному сайті кнопку доступності (залежно від платформи розміщення сайту).

Використання такого інструмента дозволяє зробити бібліотечний сайт більш інклюзивним, забезпечуючи користувачам можливість самостійно адаптувати його інтерфейс відповідно до власних потреб і особливостей сприйняття інформації – збільшити розмір шрифту, змінити контрастність, обрати зручний режим перегляду та скористатися іншими функціями, що полегшують доступ до інформації для людей із порушеннями зору та інших категорій користувачів.

ІНСТРУКЦІЯ З ІНСТАЛЯЦІЇ ВІДЖЕТА ДОСТУПНОСТІ ДЛЯ ПЛАТФОРМИ BLOGGER (BLOGSPOT): контраст, сірий режим, зміна кольору фону.

Для платформи **Blogger (Blogspot)** найпростіше використовувати універсальний варіант із додаванням безкоштовного HTML/JS гаджета. Ви зможете встановити його за 2 хвилини без необхідності редагувати код самого шаблону.

Ось готове покрокове рішення:

1. Увійдіть у панель керування **Blogger**.
2. У лівому меню виберіть розділ **Дизайн (Layout)**.
3. Натисніть кнопку **Додати гаджет (Add a Gadget)** у тому місці, де хочете бачити кнопки (наприклад, у *Бічній панелі* або *Верхній частині сторінки*).
4. У списку, що відкриється, виберіть **HTML/код JavaScript**.
5. У полі «Назва» напишіть, наприклад: *Доступність сайту* (або залиште порожнім).
6. У полі «Вміст» скопіюйте та вставте наступний код:

<!-- Стили для гарного відображення панелі та кнопок -->

<style>

```
.accessibility-panel {
  background: #f9f9f9;
  border: 1px solid #ddd;
  border-radius: 6px;
  padding: 12px;
  margin: 15px 0;
  font-family: Arial, sans-serif;
}
.accessibility-section {
  margin-bottom: 10px;
}
.accessibility-section:last-child {
  margin-bottom: 0;
}
.accessibility-section p {
  margin: 0 0 5px 0;
  font-size: 13px;
  font-weight: bold;
  color: #333;
}
.accessibility-buttons {
  display: flex;
  gap: 8px;
  flex-wrap: wrap;
}
.accessibility-buttons button {
  background-color: #ffffff;
  border: 1px solid #cccccc;
  border-radius: 4px;
  color: #333333;
  cursor: pointer;
  font-size: 14px;
  font-weight: bold;
  padding: 6px 12px;
  transition: all 0.2s ease;
}
.accessibility-buttons button:hover {
  background-color: #eeeeee;
  border-color: #888888;
}
```

```

/* Класи режимів доступності, які застосовуються до всього сайту */
body.high-contrast {
    background: #000000 !important;
    color: #ffff00 !important;
}
body.high-contrast *:not(button) {
    background: #000000 !important;
    color: #ffff00 !important;
    border-color: #ffff00 !important;
}
body.gray-mode {
    filter: grayscale(100%) !important;
}
body.dark-bg {
    background: #222222 !important;
    color: #ffffff !important;
}
body.dark-bg *:not(button) {
    background: #222222 !important;
    color: #ffffff !important;
    border-color: #444444 !important;
}
</style>

<!-- Панель керування віджетом -->
<div class="accessibility-panel">
    <!-- Зміна розміру тексту -->
    <div class="accessibility-section">
        <p>Розмір тексту:</p>
        <div class="accessibility-buttons">
            <button onclick="changeBloggerFont(-1)" title="Зменшити шрифт">A-
</button>
            <button onclick="changeBloggerFont(0)" title="Скинути
розмір">A</button>
            <button onclick="changeBloggerFont(1)" title="Збільшити
шрифт">A+</button>
        </div>
    </div>

    <!-- Зміна режимів контрасту та фону -->
    <div class="accessibility-section">

```

```

<p>Режим читання:</p>
<div class="accessibility-buttons">
  <button onclick="toggleAccessMode('contrast')" title="Високий
контраст">Контраст</button>
  <button onclick="toggleAccessMode('gray')" title="Чорно-білий
режим">Сірий фон</button>
  <button onclick="toggleAccessMode('dark')" title="Зміна фону на
темний">Темний фон</button>
  <button onclick="toggleAccessMode('reset')" title="Повернути звичайний
вигляд">Звичайний</button>
</div>
</div>
</div>

<!-- Скрипт, що змінює розмір тексту та режими відображення -->
<script>
let currentScale = 100;

function changeBloggerFont(direction) {
  // Знаходимо основний контейнер із текстом у Blogger (звичай .post-
body або .entry-content)
  const postBody = document.querySelector('.post-body, .entry-content, body');

  if (!postBody) return;

  if (direction === 0) {
    currentScale = 100;
  } else {
    currentScale += direction * 10;
  }

  // Обмежуємо масштабування від 70% до 150%
  if (currentScale < 70) currentScale = 70;
  if (currentScale > 150) currentScale = 150;

  postBody.style.fontSize = currentScale + '%';
}

function toggleAccessMode(mode) {
  const body = document.body;

```

```
// Видаляємо активовані режими перед увімкненням нового
body.classList.remove('high-contrast', 'gray-mode', 'dark-bg');

if (mode === 'contrast') {
    body.classList.add('high-contrast');
} else if (mode === 'gray') {
    body.classList.add('gray-mode');
} else if (mode === 'dark') {
    body.classList.add('dark-bg');
}
}
</script>
```

Будьте обачні, використовуючи код!

7. Натисніть кнопку **Зберегти** (Save) у вікні гаджета.
8. Натисніть іконку **Зберегти** (дискета у правому нижньому кутку панелі Дизайну), щоб застосувати зміни на всьому сайті.

Які функції тепер доступні читачам?

- **Розмір тексту:** Кнопки збільшують або зменшують основний шрифт у межах від 70% до 160%.
- **Контраст:** Перемикає сайт на монохромний чорний фон із яскраво-жовтими літерами. Це критично важливо для людей із сильно послабленим зором.
- **Сірий фон:** Робить усі елементи, картинки та банери блогу повністю чорно-білими, що знижує зорове навантаження під час тривалого читання.
- **Темний фон:** Активує приємний для очей нічний режим (темно-сірий фон із м'яким білим текстом).
- **Автозбереження:** Скрипт автоматично запам'ятовує вибір. Якщо читач обрав «Темний фон» і перейшов до іншої вашої статті – вона відкриється вже в темному фоні.

Для блогів існує кілька зручних способів додати кнопки або віджет для зміни розміру тексту. **Вибір залежить від вашої платформи.**

1. Якщо ваш блог на WordPress

Для WordPress є готові плагіни спеціальних можливостей (Accessibility), які виводять кнопки керування шрифтом на сайті:

- **Accessibility Font Resizer:** Плагін, який додає віджет для перемикавання розміру.
- **Easy Font Resize:** Плагін дозволяє додати кнопки (Збільшити, Зменшити, Скинути), які запам'ятовують вибір відвідувача.

1.1. Плагіни для швидкої зміни шрифту:

Найпростіший спосіб налаштувати зміну розміру шрифту в WordPress – це використання плагінів, які додають на сайт кнопки «А+» та «А-» для відвідувачів.

Ці інструменти дозволяють читачам самостійно збільшувати текст для зручності:

- **Zeno Font Resizer:** Додає просту панель керування. Він використовує cookie, тому сайт запам'ятовує вибір користувача під час наступних візитів.
- **Accessibility Font Resizer:** Простий плагін для покращення доступності сайту. Легко додається через віджети.

Як встановити плагін:

- Перейдіть у **Панель керування** (Dashboard) WordPress.
- Оберіть **Плагіни – Додати новий**.
- Введіть назву **плагіну** у рядок пошуку.
- Натисніть **Встановити**, а потім **Активувати**.

- Налаштуйте вигляд кнопок та елементи сайту, які будуть змінюватися (наприклад, тільки текст статей).

1.2. Вбудований редактор WordPress (Gutenberg):

Якщо вам потрібно змінити розмір тексту для конкретного абзацу під час редагування статті:

- Відкрийте потрібну сторінку чи запис.
- Кликніть на блок із текстом.
- У правому меню оберіть вкладку **Блок**.
- Знайдіть розділ **Типографіка**.
- Оберіть готовий розмір (Малий, Великий) або введіть значення у пікселях (px).

2. Універсальний спосіб для будь-якого блогу (HTML, CSS та JS)

Якщо у вас сайт на іншій платформі (або самописний), можна вбудувати кнопки зміни розміру самостійно. Для цього всі розміри шрифтів у CSS (у стилях сайту) мають бути задані у відносних одиницях (наприклад, `rem` або `em`).

Ви можете вставити наступний код у тіло сторінки `<body>` або в блок користувацького HTML:

```
<!-- Кнопки керування -->
<div class="font-sizer">
  <button onclick="resizeText(-1)">A-</button>
  <button onclick="resizeText(1)">A+</button>
</div>
<!-- Скрипт -->
<script>
```

```
let fontSize = 100;

function resizeText(multiplier) {
    fontSize += multiplier * 10;
    if (fontSize < 70) fontSize = 70; // мінімальний розмір
    if (fontSize > 150) fontSize = 150; // максимальний розмір
    document.body.style.fontSize = fontSize + "%";
}

</script>
```

Будьте обачні, використовуючи код!

3. Використання готових сервісів (віджети доступності)

Якщо ви не хочете додавати код самостійно, можна використовувати сторонні сервіси, що спеціалізуються на вебдоступності:

- **UserWay** або **accessiBe** пропонують потужні віджети для людей із порушеннями зору, які включають функції збільшення шрифту, зміни контрастності та міжрядкового інтервалу (інтерліньяжу).

Пам'ятаймо:

Доступність вебсайту – це не лише питання сучасних технологій, а й прояв поваги до кожної людини. Безбар'єрний бібліотечний сайт означає, що кожен користувач має рівні можливості отримати інформацію, скористатися послугами бібліотеки та брати участь у її культурному й освітньому житті.

Створюючи доступний цифровий простір, бібліотеки реалізують один із ключових принципів безбар'єрності: **зручно має бути всім, без винятку.**

ДОСТУПНИЙ САЙТ – РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ

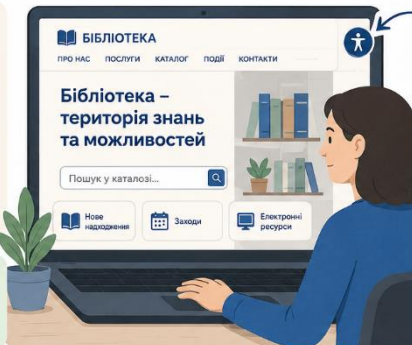
Робимо бібліотечні сайти зручними
для людей з порушеннями зору та всіх користувачів

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО?

- Сайт бібліотеки – це доступ до інформації, послуг і подій для кожного.
- Доступний сайт допомагає людям з порушеннями зору, людям старшого віку та всім користувачам.
- Це наш внесок у безбар'єрне суспільство та рівні можливості для всіх.

 Дотримання принципів доступності відповідає рекомендаціям Довідника безбар'єрності та міжнародним стандартам (WCAG).

ЯК ЗРОБИТИ САЙТ ДОСТУПНИМ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ?

- Використовуйте читабельні шрифти та можливість збільшення розміру тексту.
- Забезпечте достатній контраст між текстом і фоном.
- Додавайте альтернативний текст до зображень (alt-текст).
- Не використовуйте колір як єдиний спосіб передачі інформації.
- Створіть зрозумілу структуру та логічну навігацію.
- Забезпечте керування сайтом за допомогою клавіатури.
- Подбайте про сумісність із програмами екранного озвучення.
- Додавайте субтитри до відео, а за можливості – аудіоопис.

**КНОПКА ДОСТУПНОСТІ –
ШВИДКИЙ ДОСТУП ДО ЗРУЧНИХ
НАЛАШТУВАНЬ**

У цій інструкції буде наведено,
як розмістити кнопку доступності
на сайті та налаштувати її.

Кнопка доступності дозволяє користувачам:

Збільшити
розмір шрифту

Змінити
контрастність

Обрати зручний
режим перегляду

Інші корисні
налаштування

Одна кнопка –
більше можливостей!

ДОСТУПНИЙ САЙТ – РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ

[Текст] : практ. рек. щодо вебдоступності та встановлення кнопки доступності // Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культур. спадщини Одес. облдержадмін., Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. С. Грушевського, Наук.-метод. від. ; [підгот. О. А. Булгакова ; комп'ют. набір. О. А. Булгакова ; заг. редагування О. М. Ласкевич ; відп. за вип. О. А. Булгакова]. – Одеса, 2026. – 12 с.